

५. लोकवित्त

५.१ उत्पन्न व खर्चाचे वार्षिक अंदाजपत्रक असलेल्या अर्थसंकल्पाच्या माध्यमातून उपलब्ध आर्थिक संसाधनांचे दूरदर्शी व सुसूत्र नियोजन करून समतोल विकास साधता यावा याकरिता शासन प्रयत्नशील असते. वर्तमान परिस्थिती व आवश्यकता लक्षात घेऊन अर्थसंकल्पीय तरतुदींमध्ये समयोचित विनियोजन करणे देखील आवश्यक असते. विविध वित्तीय निर्देशकांच्या अभ्यासातून शासनाच्या धोरणांची मीमांसा करता येते.

अर्थसंकल्प २०२२-२३

५.२ वित्तीय वर्ष २०२२-२३ अर्थसंकल्पीय अंदाजांनुसार एकूण उत्पन्न ₹ ४,९५,५७५ कोटी तर एकूण खर्च ₹ ४,९५,४०५ कोटी अपेक्षित आहे. महत्वाचे वित्तीय निर्देशक तक्ता ५.१ मध्ये व दृष्टीक्षेपात अर्थसंकल्प परिशिष्ट ५.१ मध्ये देण्यात आला आहे.

महसुली जमा

५.३ महसुली जमेत कर महसूल, करेतर महसूल आणि केंद्र शासनाकडून प्राप्त अनुदाने या घटकांचा समावेश असून मागील वर्षाच्या सुधारित अंदाजांच्या तुलनेत सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये ११.४ टक्के वाढ अपेक्षित आहे. राज्याकरिता स्वतःच्या स्रोतांपासून ₹ २,८३,६५४ कोटी महसूल (एकूण महसुली जमेच्या ७०.३ टक्के) अपेक्षित आहे. घटकनिहाय महसुली जमा तक्ता ५.२ मध्ये व महसुली व भांडवली लेख्यावरील जमेचा तपशील परिशिष्ट ५.२ मध्ये दिला आहे.

५.३.१ सन २०२२-२३ (अअं) च्या

महसुली जमेमध्ये कर महसूलाचा हिस्सा सर्वाधिक (७६.४ टक्के) आहे. एकूण कर महसूलात राज्याच्या स्वतःच्या कर महसूलाचा हिस्सा सर्वाधिक (८३.३ टक्के) असून मागील वर्षाच्या तुलनेत १२.९ टक्के वाढ अपेक्षित आहे. राज्याच्या स्वतःच्या कर महसूलात सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये राज्य वस्तू व सेवा कराचा ४६.७ टक्के हिस्सा असून त्याखालोखाल 'विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कराचा' हिस्सा १९.६ टक्के आहे. मागील वर्षाच्या तुलनेत राज्य वस्तू व सेवा कर महसूलात ११.२ टक्के वाढ अपेक्षित आहे. घटकनिहाय स्वतःचा कर महसूल तक्ता ५.३ मध्ये दिला आहे. निवडक राज्यांचा राज्य वस्तू व सेवा कर महसूल तक्ता ५.४ मध्ये देण्यात आला आहे.

तक्ता ५.१ महत्वाचे वित्तीय निर्देशक

तपशील	(₹ कोटी)		
	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२२-२३ (अअं)
१. महसुली जमा	२,६९,४६८	३,६२,१३३	४,०३,४२७
एकूण जमेशी टक्केवारी	(८०.३)	(७९.८)	(८१.४)
२. महसुली खर्च	३,१०,६१०	३,९२,८५७	४,२७,७८०
एकूण खर्चाशी टक्केवारी	(९०.७)	(८६.६)	(८६.३)
३. महसुली तूट (२-१)	४१,१४२	३०,७२५	२४,३५३
स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	(१.६)	(१.०)	(०.७)
४. भांडवली जमा#	६६,१६८	९१,४३०	९२,१४७
एकूण जमेशी टक्केवारी	(१९.७)	(२०.२)	(१८.६)
५. भांडवली खर्च#	३२,०२९	६०,६९०	६७,६२४
एकूण खर्चाशी टक्केवारी	(९.३)	(१३.४)	(१३.७)
६. एकूण जमा# (१+४)	३,३५,६३६	४,५३,५६२	४,९५,५७५
७. एकूण खर्च# (२+५)	३,४२,६३८	४,५३,५४७	४,९५,४०५
८. अर्थसंकल्पीय तूट (७-६)	७,००३	(-) १६	(-) १७०
९. राजकोषीय तूट	७१,५५८	८९,०८२	८९,५९८
स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	(२.७)	(२.९)	(२.५)
१०. प्रार्थमिक तूट	३४,५८८	४७,७९५	४२,८३५
स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	(१.३)	(१.५)	(१.२)
११. व्याज प्रदाने	३६,९७०	४१,२८७	४६,७६३
महसुली जमेशी टक्केवारी	(१३.७)	(११.४)	(११.६)

सुअं सुधारित अंदाज अअं अर्थसंकल्पीय अंदाज # कर्ज परतावा वजा जाता निव्वळ रकमा

टीप : आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

तक्ता ५.२ घटकनिहाय महसुली जमा

वर्ष	कर महसूल			करेतर महसूल			केंद्र शासनाकडून प्राप्त अनुदाने	एकूण महसुली जमा
	स्वतःचा कर महसूल	केंद्रीय करातील हिस्सा	एकूण	व्याजाच्या जमा रकमा	इतर करेतर महसूल	एकूण		
२०१८-१९	१,८७,५३८	४१,९५३	२,२९,४९१	४,१९१	११,६५२	१५,८४३	३३,६६२	२,७८,९९६
२०१९-२०	१,८८,९७१	३६,१९७	२,२५,१६८	३,२७१	११,०२६	१४,२९७	४३,७२५	२,८३,१९०
२०२०-२१	१,६४,२८०	३६,४७९	२,००,७५९	२,२८६	१३,६८९	१५,९७५	५२,७३३	२,६९,४६८
२०२१-२२ (सुअं)	२,२७,२३७	४८,२६१	२,७५,४९८	१,४५७	१५,८५०	१७,३०७	६९,३२७	३,६२,१३३
२०२२-२३ (अअं)	२,५६,५२६	५१,५८८	३,०८,११४	२,८४३	२४,२८५	२७,१२८	६८,१८६	४,०३,४२७

टीप : आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

तक्ता ५.३ घटकनिहाय स्वतःचा कर महसूल

(₹ कोटी)

घटक	२०१८-१९	२०१९-२०	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२२-२३ (अअं)
राज्य वस्तू व सेवा कर	८२,३५२	८२,६०२	६९,९४९	१,०७,८०७	१,१९,९००
विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	३५,७२५	३७,७८६	३३,१६०	४५,०००	५०,२००
मुद्रांक व नोंदणी फी	२८,५४५	२८,७०७	२५,४२८	२९,५००	३२,०००
राज्य उत्पादन शुल्क	१५,३२१	१५,४२८	१५,०८९	१८,०००	२२,०००
विजेवरील कर व शुल्क	१०,०८५	९,६१९	८,३५४	१०,४०४	११,४४४
वाहनांवरील कर	८,६१३	८,४६७	६,६५५	९,१५०	१०,५००
जमीन महसूल	२,०८८	२,१५५	२,०६३	२,२००	४,०००
उत्पन्न व खर्च यावरील इतर कर	२,५८३	२,५०२	२,४७४	२,५००	३,०५०
माल व प्रवासी कर	८३७	७७३	१३	१,६००	१,७६०
विक्रेय वस्तू व सेवा यावरील इतर कर व शुल्क	१,३८९	९३२	१,०९५	१,०७६	१,६७१
कृषी उत्पन्नावरील कर	नगण्य	०	२	०	०
एकूण	१,८७,५३८	१,८८,९७१	१,६४,२८०	२,२७,२३७	२,५६,५२६

टीप : आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

५.३.२ सन २०२२-२३ अर्थसंकल्पीय अंदाजांनुसार केंद्रीय वस्तू व सेवा कर, निगम कर, इत्यादींचा समावेश असलेल्या केंद्रीय करातील हिश्यापोटी मिळणाऱ्या रकमेत मागील वर्षाच्या तुलनेत ६.९ टक्के वाढ अपेक्षित आहे. सन २०२२-२३ (अअं) नुसार केंद्र शासनाद्वारे राज्यास वितरीत करण्यात येणाऱ्या केंद्रीय करामध्ये केंद्रीय वस्तू व सेवा कराचा ३२.८ टक्के हिस्सा तर निगम कराचा ३१.२ टक्के हिस्सा अपेक्षित आहे. निवडक राज्यांकरिता सन २०२१-२२ (सुअं) मधील स्वतःचा कर महसूल, महसुली जमा व महसुली खर्च तक्ता ५.५ मध्ये दिले आहेत.

५.३.३ महसुली जमेचा अन्य घटक असलेल्या करेतर महसुलात सन २०२२-२३ अर्थसंकल्पीय अंदाजांनुसार मागील वर्षाच्या तुलनेत ५६.७ टक्के वाढ अपेक्षित आहे.

तक्ता ५.४ निवडक राज्यांचा राज्य वस्तू व सेवा कर महसूल

(₹ कोटी)

राज्य	राज्य वस्तू व सेवा कर		
	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२२-२३ (अअं)
आंध्र प्रदेश	१८,८७१	२३,२२५	२९,०२५
गुजरात	२९,४५९	४९,५६५	५७,६९२
कर्नाटक	३७,७११	४५,९४७	५३,२२०
केरळ	२०,०२८	२४,३५१	३६,८१८
मध्य प्रदेश	१७,२५८	२१,६००	२५,०००
महाराष्ट्र	६९,९४९	१,०७,८०७	१,१९,९००
राजस्थान	२०,७५५	३२,१४५	३९,५००
तामिळनाडू	३७,९४२	४३,०२३	४९,५६५
तेलंगणा	२२,१९०	३१,०००	३६,२०३
उत्तर प्रदेश	४२,८६०	६४,७७५	८८,२६४

आधार : भारतीय रिझर्व बँक

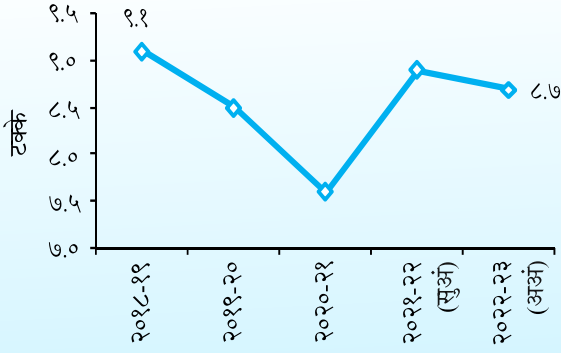
तक्ता ५.५ निवडक राज्यांकरिता सन २०२१-२२ (सुअं) मधील स्वतःचा कर महसूल, महसुली जमा व महसुली खर्च

राज्य	स्वतःचा कर महसूल		महसुली जमा		महसुली खर्च	
	रक्कम (₹ कोटी)	स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	रक्कम (₹ कोटी)	स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	रक्कम (₹ कोटी)	स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी
आंध्र प्रदेश	७३,६३२	६.१	१,५४,२७३	१२.८	१,७३,८१८	१४.५
गुजरात	१,०५,३००	५.५	१,६३,०२०	८.५	१,६२,३०६	८.४
कर्नाटक	१,११,४९८	५.४	१,८९,५७९	९.३	१,९५,८१४	९.६
केरळ	५८,८६८	६.५	१,१७,८८८	१३.१	१,४९,८०३	१६.६
मध्य प्रदेश	६४,२९७	५.५	१,७१,६९७	१४.७	१,७७,३९८	१५.२
महाराष्ट्र[#]	२,२७,२३७	७.३	३,६२,१३३	११.७	३,९२,८५७	१२.६
राजस्थान	८२,८०३	६.९	१,८९,४३१	१५.८	२,२५,१२१	१८.८
तामिळनाडू	१,२१,८५८	५.९	२,०३,८७८	९.९	२,५९,१५१	१२.५
तेलंगणा	९२,९१०	८.१	१,५६,१२७	१३.६	१,५१,७३२	१३.२
उत्तर प्रदेश	१,६०,३५०	८.६	३,७८,७३१	२०.३	३,५६,६२४	१९.१

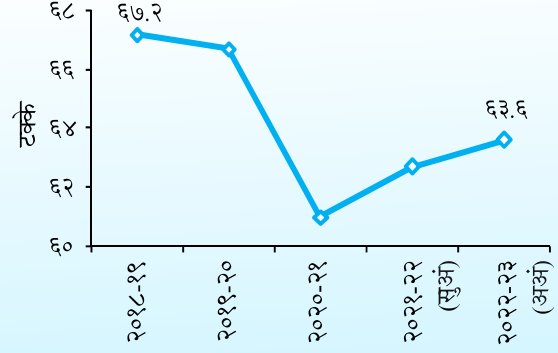
आधार : भारतीय रिझर्व बँक

स्थूल राज्य उत्पन्नाच्या पहिल्या सुधारित अंदाजांनुसार

आलेख ५.१ : कर महसुलाची स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी

आलेख ५.२ : स्वतःच्या कर महसुलाची महसुली जमेशी टक्केवारी

५.३.४ केंद्र शासनाकडून प्राप्त होणारी अनुदाने हा महसूली जमेचा अन्य एक घटक असून त्यात (i) केंद्र पुरस्कृत योजना अनुदाने, (ii) वित्त आयोगाने शिफारशी केलेली अनुदाने, (iii) घटनात्मक तरतूदीनुसार अनुदाने व (iv) इतर अनुदाने यांचा समावेश होतो. 'वस्तू व सेवा कर (राज्य भरपाई) अधिनियम २०१७' तील तरतूदीनुसार राज्यांना महसुलात होणाऱ्या नुकसानीपोटी केंद्र शासनाकडून भरपाई मिळणे अपेक्षित आहे. त्यानुसार, राज्यास भरपाईपोटी मिळणे अपेक्षित असलेल्या एकूण ₹ १,१८,०१० कोटी रकमेपैकी अंदाजे ₹ १,०४,७९५ कोटी प्राप्त झाले असून दि. ३१ डिसेंबर, २०२२ अखेर उर्वरित असलेली ₹ १३,२१५ कोटी रक्कम सन २०२१-२२ व सन २०२२-२३ करिताच्या लेखापरिष्कारानंतर प्राप्त होणे अपेक्षित आहे. केंद्र शासनाकडून हस्तांतरीत वित्तीय संसाधनांचा निवडक राज्यांचा तपशील तक्ता ५.६ मध्ये दिला आहे.

तक्ता ५.६ केंद्र शासनाकडून हस्तांतरीत वित्तीय संसाधनांचा निवडक राज्यांचा तपशील

(₹ कोटी)

राज्य	केंद्रीय करातील हिस्सा		केंद्र शासनाकडून प्राप्त अनुदाने		कर्जे व अग्रीमे		एकूण	
	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)
आंध्र प्रदेश	२४,४६१ (४.१)	३१,५५७ (४.३)	३१,८७२ (५.०)	४३,६३२ (५.२)	४,५६३ (२.९)	३,९७६ (२.४)	६०,८९६ (४.४)	७९,१६५ (४.५)
बिहार	५९,८६१ (१०.१)	७४,७८९ (१०.१)	३१,७६४ (४.९)	५३,७६६ (६.४)	६,५०३ (४.२)	१०,५४७ (६.३)	९८,१२८ (७.०)	१,३९,१०२ (८.०)
गुजरात	२०,२१९ (३.४)	२७,७४९ (३.७)	२७,१७८ (४.२)	१६,९१२ (२.०)	११,३४९ (७.३)	१४,९९५ (९.०)	५८,७४६ (४.२)	५९,६५६ (३.४)
कर्नाटक	२१,६९४ (३.६)	२७,१४५ (३.७)	३०,०७६ (४.७)	४१,९३६ (५.०)	१४,११४ (९.१)	२,२३२ (१.३)	६५,८८४ (४.७)	७१,३३३ (४.१)
केरळ	११,५६० (१.९)	१७,३३२ (२.३)	३१,०६८ (४.८)	३१,६५० (३.८)	७,०१९ (४.५)	११,२१७ (६.८)	४९,६४७ (३.६)	६०,१९९ (३.५)
मध्य प्रदेश	४६,९१४ (७.९)	५८,३७८ (७.९)	३५,१०२ (५.५)	३६,८९६ (४.४)	१०,९२९ (७.०)	१५,६३६ (९.४)	९२,९४५ (६.७)	१,१०,९१० (६.४)
महाराष्ट्र	३६,५०४ (६.१)	४८,२६१ (६.५)	५२,७३३ (८.२)	६९,३२७ (८.३)	१४,९९६ (९.७)	१६,६२७ (१०.०)	१,०४,२३३ (७.५)	१,३४,२१५ (७.७)
राजस्थान	३५,५७६ (६.०)	४४,७९१ (६.१)	२४,७९६ (३.९)	४३,२९० (५.२)	७,१३६ (४.६)	९,५४२ (५.७)	६७,५०८ (४.८)	९७,६२३ (५.६)
तमिळनाडू	२४,९२५ (४.२)	३३,५८० (४.५)	३२,५७७ (५.१)	३६,६०९ (४.४)	१०,८७० (७.०)	१३,१७५ (७.९)	६८,३७२ (४.९)	८३,३६४ (४.८)
तेलंगणा	१२,६९२ (२.१)	१३,९९० (१.९)	१५,४७१ (२.४)	२८,६६९ (३.४)	२,६६५ (१.७)	२०० (०.१)	३०,८२८ (२.२)	४२,८५९ (२.५)
उत्तर प्रदेश	१,०६,६८७ (१७.९)	१,१४,८९४ (१५.५)	५७,७४६ (९.०)	८७,९६३ (१०.६)	८,१८१ (५.३)	११,७२३ (७.१)	१,७२,६१४ (१२.४)	२,१४,५८० (१२.३)
अखिल भारत	५,९५,२२७	७,४०,११८	६,४३,८४१	८,३३,७४८	१,५५,१८३	१,६६,१३१	१३,९४,२५१	१७,३९,९९७

टोप : कंसातील आकडे भारताच्या एकूण आकडेवारीशी टक्केवारी दर्शविताने

आधार : भारतीय रिझर्व बँक

५.३.५ माहे नोव्हेंबर पर्यंत प्रत्यक्ष महसुली जमा आणि कर महसूल सन २०२२-२३ करिताच्या संबंधित अर्थसंकल्पीय अंदाजांच्या अनुक्रमे ६२.४ टक्के व ६७.५ टक्के होते. माहे नोव्हेंबर, २०२२ अखेर राज्य वस्तू व सेवा कर महसूल अर्थसंकल्पीय अंदाजाच्या ६६.२ टक्के तर करेतर महसूल (केंद्रीय अनुदाने वगळून) ३२.३ टक्के होता. नोव्हेंबर पर्यंत महसुली जमा (प्रत्यक्ष) तक्ता ५.७ मध्ये दिली आहे.

पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार सहायक अनुदाने

५.४ पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार सन २०२१-२२ पासून पुढील पाच वर्षांच्या संदर्भ कालावधीत राज्याला ₹ ७०,३७५ कोटी अनुदान प्राप्त होणे अपेक्षित आहे. पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार निवडक राज्यांकरिता केंद्रीय करातील हिस्सा तक्ता ५.८ मध्ये देण्यात आला आहे.

५.४.१ पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यास ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांकरिता सन २०२१-२२ व २०२२-२३ करिता ६७:३३ या प्रमाणात, सन २०२३-२४ व २०२४-२५ करिता ६६:३४ या प्रमाणात आणि सन २०२५-२६ करिता ६५:३५ या प्रमाणात अनुदाने प्राप्त होणे अपेक्षित आहे. ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांकरिता मूलभूत अनुदाने (मुक्त) व बद्ध अनुदाने यांचे प्रमाण ४०:६० आहे. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे दहा लाख व त्यापेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली शहरे आणि दहा लाखापेक्षा कमी लोकसंख्या असलेली शहरे असे दोन गटांत वर्गीकरण करण्यात आले आहे. दहा लाखापेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या शहरांना मूलभूत अनुदाने (मुक्त) व बद्ध अनुदाने ४०:६० या प्रमाणात प्राप्त होणे अपेक्षित आहे. दहा लाख व जास्त लोकसंख्या असलेल्या शहरांमधील परिसर हवेची गुणवत्ता, नागरी भागातील पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा, स्वच्छता व घनकचरा व्यवस्थापन याबाबींमधील कामगिरीशी निगडित अनुदान 'दहा लाख व जास्त लोकसंख्या असलेल्या शहरांकरिताच्या आव्हान निधी' मधून त्या शहरांना प्राप्त होणे अपेक्षित आहे.

५.४.२ आयोगाच्या शिफारशीनुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांकरिता संदर्भ कालावधीत अनुदान मिळविण्यासाठी राज्य वित्त आयोगाची स्थापना करणे आणि त्याच्या शिफारशींवर कार्यवाही करणे, अस्थायी आणि लेखापरीक्षण झालेले असे दोन्ही लेखे सार्वजनिकस्तरावर ऑनलाईन उपलब्ध करून ठेवणे, मालमत्ता कराचे किमान दर ठरवणे, इत्यादी अटीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

५.४.३ आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्य आपत्ती जोखीम व्यवस्थापन निधीतील केंद्र व राज्यांच्या हिश्याचे प्रमाण ७५:२५ आहे. त्यानुसार केंद्र शासनाकडून संदर्भ कालावधीत राज्याला ₹ १७,८०३ कोटी अनुदान प्राप्त होणे अपेक्षित आहे.

५.४.४ पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार प्राप्त सहायक अनुदाने व झालेला खर्च तक्ता ५.९ मध्ये देण्यात आला आहे.

तक्ता ५.७ महसुली जमा (प्रत्यक्ष)

(नोव्हेंबरपर्यंत) (₹ कोटी)		
बाब	महसुली जमा	
	२०२१-२२	२०२२-२३
अ) कर महसूल (१ + २)	१,४९,२६९	२,०७,९३२
१) स्वतःचा कर महसूल (१ ते ११)	१,२३,८२५	१,७३,११७
१. विक्री, व्यापार इत्यादीवरील कर	२८,९९४	३७,३२२
२. राज्य वस्तू व सेवा कर	५७,८६८	७९,४०६
३. मुद्रांक व नोंदणी शुल्क	१७,०९७	२५,७५७
४. राज्य उत्पादन शुल्क	९,७४१	१२,९१२
५. वीजेवरील कर व शुल्क	१,५८९	६,२६६
६. जमीन महसूल	९४३	१,२८५
७. वाहनांवरील कर	५,३४८	७,६३३
८. उत्पन्न व खर्चावरील इतर कर	१,५७५	१,७५५
९. माल व प्रवासी कर	६	१९
१०. विक्रीय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	६६४	७६२
११. कृषी उत्पन्नावरील कर	०	०
२) केंद्रीय करांतील हिस्सा	२५,४४४	३४,८१५
ब) करेतर महसूल (१ + २)	३१,६८५	४३,९९२
१) करेतर महसूल (केंद्रीय अनुदाने वगळून)	९,३६९	८,७५८
२) केंद्रीय सहायक अनुदाने	२२,३१६	३५,२३४
एकूण (अ+ब)	१,८०,९५४	२,५१,९२४

आधार : महालेखापाल यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र

तक्ता ५.८ पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार निवडक राज्यांकरिता केंद्रीय करातील हिस्सा

राज्य	२०२०-२१		२०२१-२२ ते २०२५-२६	
	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२५-२६	
आंध्र प्रदेश	४.१११	४.०४७		
बिहार	१०.०६१	१०.०५८		
गुजरात	३.३९८	३.४७८		
कर्नाटक	३.६४६	३.६४७		
केरळ	१.९४३	१.९२५		
मध्य प्रदेश	७.८८६	७.८५०		
महाराष्ट्र	६.१३५	६.३१७		
राजस्थान	५.९७९	६.०२६		
तामिळनाडू	४.१८९	४.०७९		
तेलंगणा	२.१३३	२.१०२		
उत्तर प्रदेश	१७.९३१	१७.९३९		

आधार : १५ व्या वित्त आयोगाचा सन २०२०-२१ करिताचा अहवाल, केंद्र शासन व १५ व्या वित्त आयोगाचा सन २०२१-२६ करिताचा अहवाल, केंद्र शासन

तक्ता ५.९ पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार प्राप्त सहायक अनुदाने व झालेला खर्च

(₹ कोटी)

तपशील	२०२१-२२		२०२२-२३*	
	प्राप्त	खर्च	प्राप्त	खर्च
१. पंचायत राज संस्था	४,१०७.८२	४,१०७.८२	१,८२०.३८	०.००
१. मूलभूत अनुदाने (मुक्त)	१,७२२.८०	१,७२२.८०	७२६.४१	०.००
२. बद्ध अनुदाने	२,३८५.०२	२,३८५.०२	१,०९३.९७	०.००
२. नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था	२,१६२.३४	१,३६३.३४	३२१.००	०.००
१. दहा लाख व त्यापेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेली शहरे, त्यापैकी	१,२४०.३४	४४१.३४	३२१.००	०.००
अ. परिसर हवेची गुणवत्ता	४००.००	४००.००	३२१.००	०.००
ब. परिसर हवेच्या गुणवत्तेकरिता प्रोत्साहनपर अनुदान	४१.३४ ^{\$}	४१.३४ ^{\$}	०.००	०.००
क. स्वच्छता व घन कचरा व्यवस्थापन	७९९.००	०.००	०.००	०.००
२. दहा लाखापेक्षा कमी लोकसंख्या असलेली शहरे, त्यापैकी	९२२.००	९२२.००	०.००	०.००
अ. मूलभूत अनुदाने (मुक्त)	३६८.८०	३६८.८०	०.००	०.००
ब. बद्ध अनुदाने	५५३.२०	५५३.२०	०.००	०.००
३. स्थानिक स्वराज्य संस्थांकरिता आरोग्यसंबंधी अनुदान (ग्रामीण व नागरी)	७८१.०६	०.००	०.००	०.००
४. राज्य आपत्ती जोखीम व्यवस्थापन निधी (केंद्रीय हिस्सा)	३,२२२.००	२,५७७.६०	१,३५३.२०	१,३१४.९८
अ. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी	२,५७७.६०	२,५७७.६०	१,३५३.२०	१,३१४.९८
ब. राज्य आपत्ती निवारण निधी	६४४.४०	०.००	०.००	०.००

आधार: वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

\$ २०२२-२३ मध्ये अनुदान प्राप्त

+ दि. २ जानेवारी अखेर

महसुली खर्च

५.५ सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये एकूण खर्चात महसुली खर्चाचा अपेक्षित हिस्सा ७८.० टक्के आहे. सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये महसुली खर्चात विकासावरील महसुली खर्चाचा अपेक्षित हिस्सा ६६.३ टक्के आहे. विकासावरील महसुली खर्चात सामाजिक सेवांचा सर्वाधिक हिस्सा (६४.५ टक्के) अपेक्षित आहे. महसुली खर्च तक्ता ५.१० मध्ये देण्यात आला आहे.

तक्ता ५.१० महसुली खर्च

वर्ष	महसुली खर्च (₹ कोटी)			दरडॉई (₹)#	
	विकास	विकासेतर	एकूण	विकास खर्च	महसुली खर्च
२०१८-१९	१,८२,२५७	८४,७६५	२,६७,०२२	१४,९७९	२१,९४५
२०१९-२०	२,००,२५५	१,००,०५०	३,००,३०५	१६,३०५	२४,४५१
२०२०-२१	२,०६,७५६	१,०३,८५४	३,१०,६१०	१६,६७९	२५,०५७
२०२१-२२ (सुअं)	२,६६,५०१	१,२६,३५६	३,९२,८५७	२१,३१९	३१,४२७
२०२२-२३ (अअं)	२,८३,५३३	१,४४,२४७	४,२७,७८०	२२,५०६	३३,९५६

आधार: वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

वर्षाच्या मध्यावधी प्रक्षेपित लोकसंख्येवर आधारित

५.५.१ सन २०२२-२३ मध्ये नोव्हेंबर पर्यंत प्रत्यक्ष महसुली खर्च अर्थसंकल्पीय अंदाजाच्या ५०.८ टक्के तर विकासावरील महसुली खर्च अर्थसंकल्पीय अंदाजाच्या ४७.६ टक्के होता. एकूण प्रत्यक्ष विकासावरील महसुली खर्चातील सामाजिक सेवांवर झालेला खर्च ६५.० टक्के होता. नोव्हेंबर पर्यंत महसुली खर्च (प्रत्यक्ष) तक्ता ५.११ मध्ये दिला आहे.

५.५.२ सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये वेतन व निवृत्तीवेतन यावरील अनिवार्य खर्चाचा एकूण महसुली खर्चामध्ये ४४.१ टक्के हिस्सा अपेक्षित आहे. घटकनिहाय महसुली खर्च तक्ता ५.१२ मध्ये व महसुली व भांडवली लेख्यावरील विकास व विकासेतर खर्चाचा तपशील परिशिष्ट ५.३ मध्ये देण्यात आला आहे. सन २०२१-२२ (सुअं) नुसार निवडक अर्थसहाय्ये तक्ता ५.१३ मध्ये दिली आहेत.

तक्ता ५.११ महसुली खर्च (प्रत्यक्ष)

(नोव्हेंबरपर्यंत) (₹ कोटी)

बाब	प्रत्यक्ष खर्च	
	२०२१-२२	२०२२-२३
१. विकास खर्च		
अ. सामाजिक सेवा	७६,८९५	८७,७६२
ब. आर्थिक सेवा	२२,४२५	२९,६९८
क. स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि पंचायत राज संस्थांना सहायक अनुदाने व अंशदाने	१५,८९१	१७,६४०
एकूण (अ+ब+क)	१,१५,२११	१,३५,१००
२. विकासेतर खर्च		
अ. सर्वसाधारण सेवा	५०,७०७	५९,१२७
ब. व्याज प्रदाने व ऋण सेवा	२३,७६८	२३,००४
एकूण (अ+ब)	७४,४७५	८२,१३१
३. एकूण महसुली खर्च (१+२)	१,८९,६८६	२,१७,२३१

आधार: महालेखापाल यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र

तक्ता ५.१२ घटकनिहाय महसुली खर्च

(₹ कोटी)

वर्ष	वेतन व मजुरी	निवृत्ती वेतन	व्याज	अर्थसहाय्य	सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	इतर	एकूण महसुली खर्च
२०१८-१९	८०,२०६ (३०.०)	२६,५४५ (९.९)	३४,०२१ (१२.७)	२७,३९८ (१०.३)	६९,८६१ (२६.२)	२८,९९१ (१०.९)	२,६७,०२२ (१००.०)
२०१९-२०	१,००,८०६ (३३.६)	३६,०८० (१२.०)	३३,५६१ (११.२)	२८,३८७ (९.५)	६९,८२९ (२३.२)	३१,६४२ (१०.५)	३,००,३०५ (१००.०)
२०२०-२१	९९,६११ (३२.१)	४१,१९४ (१३.३)	३६,९७० (११.९)	४०,८६२ (१३.१)	६८,९२९ (२२.२)	२३,०४४ (७.४)	३,१०,६१० (१००.०)
२०२१-२२ (सुअं)	१,१२,०६२ (२८.५)	४८,७७७ (१२.४)	४१,२८७ (१०.५)	३३,७८४ (८.६)	१,०८,९४४ (२७.७)	४८,००३ (१२.३)	३,९२,८५७ (१००.०)
२०२२-२३ (अअं)	१,३१,९८६ (३०.९)	५६,३०० (१३.२)	४६,७६३ (१०.९)	२८,१११ (६.६)	१,२१,०२४ (२८.३)	४३,५९६ (१०.१)	४,२७,७८० (१००.०)

टीप : कंसातील आकडे महसुली खर्चाशी टक्केवारी दर्शवितात
आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

तक्ता ५.१३ सन २०२१-२२ (सुअं) नुसार निवडक अर्थसहाय्ये

(₹ कोटी)

तपशील	रक्कम
कृषीपंप ग्राहकांना वीज दर सवलत (सर्वसाधारण) (कार्यक्रम)	५,७९०
एकत्रित प्रोत्साहन योजनेअंतर्गत प्रोत्साहनपर रक्कम (अनिवार्य)	५,३००
परिवहन आयुक्त - आस्थापना (अनिवार्य)	२,६००
प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेअंतर्गत विमाच्या हप्त्यासाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य)	२,०००
राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेअंतर्गत तूट भरून काढण्यासाठी अर्थसहाय्य (अनिवार्य)	१,४०५
यंत्रमाग ग्राहकांना वीजदर सवलत (सर्वसाधारण) (कार्यक्रम)	१,३५०
औद्योगिक ग्राहकांना वीजदर सवलत (सर्वसाधारण) (कार्यक्रम)	१,३५०
वस्त्रोद्योग ग्राहकांना वीजदर सवलत (सर्वसाधारण) (कार्यक्रम)	१,२००

आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

५.६ शासनाचा अंतिम उपभोग्य बाबींवरील खर्च, भांडवल निर्मितीवरील खर्च इत्यादीत होणाऱ्या बदलांची मीमांसा करण्याच्या उद्देशाने राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालय, केंद्र शासन यांच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार राज्याच्या अर्थसंकल्पीय आकडेवारीचे आर्थिक व उद्देशानुसार वर्गीकरण करण्यात येते. शासनाचा अंतिम उपभोग्य बाबींवरील खर्च व भांडवल निर्मितीवरील खर्च परिशिष्ट ५.५ मध्ये दिला आहे.

भांडवली जमा आणि भांडवली खर्च

५.७ भांडवली जमेमध्ये (i) सरकारी ऋण लेखा म्हणजेच राज्याचे देशांतर्गत ऋण आणि केंद्र शासनाकडील कर्जे व अग्रिमे (ii) राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व अग्रिमे (वसुली), (iii) लोकलेख्याच्या निव्वळ जमा रकमा, आणि (iv) इतर निव्वळ भांडवली जमा जसे आंतरराज्यीय तडजोड, आकस्मिकता निधी व त्याचे विनियोजन, इत्यादी बाबींचा समावेश होतो. सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये एकूण जमेमध्ये भांडवली जमेचा २६.५ टक्के हिस्सा अपेक्षित आहे. महसुली व भांडवली लेख्यावरील जमेचा तपशील परिशिष्ट ५.२ मध्ये दिला आहे.

५.८ सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये एकूण खर्चातील भांडवली खर्चाचा अपेक्षित हिस्सा २२.० टक्के आहे. भांडवली खर्चाचे विकासावरील भांडवली खर्च व विकासेतर भांडवली खर्च असे वर्गीकरण करण्यात येते. विकासावरील भांडवली खर्चांमध्ये भांडवली लेख्यावरील खर्च आणि राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व अग्रिमांचा समावेश होतो. एकूण भांडवली खर्चांमध्ये भांडवली लेख्यावरील खर्चाचा अपेक्षित हिस्सा ५४.० टक्के आहे. एकूण भांडवली खर्चांमधील ₹ ५१,७०० कोटी रक्कमेचा (४२.९ टक्के) राज्याच्या देशांतर्गत कर्जाच्या परतफेडीकरिता विनियोग करण्याचे अपेक्षित आहे. भांडवली जमा व भांडवली खर्च तक्ता ५.१४ मध्ये दिले आहेत. महसुली व भांडवली लेख्यावरील विकास व विकासेतर खर्चाचा तपशील परिशिष्ट ५.३ मध्ये देण्यात आला आहे.

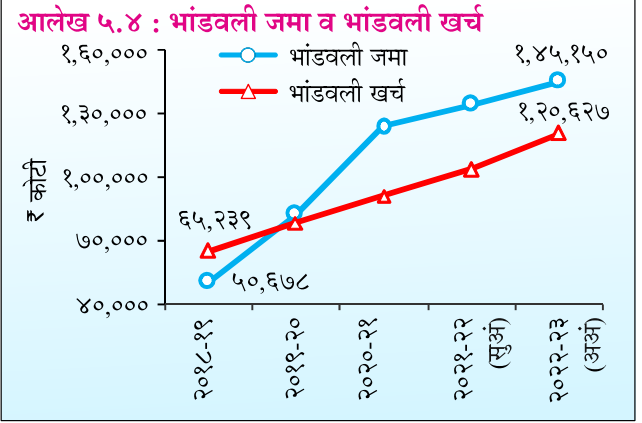
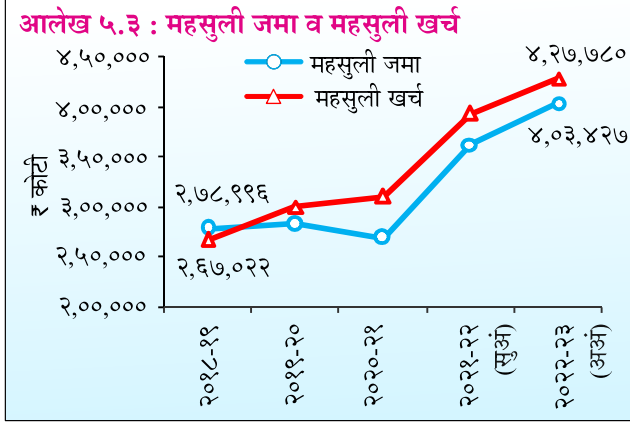
तक्ता ५.१४ भांडवली जमा व भांडवली खर्च

(₹ कोटी)

वर्ष	भांडवली जमा		भांडवली खर्च		
	एकूण	त्यापैकी, देशांतर्गत ऋण	एकूण	त्यापैकी	
				भांडवली लेखे	सरकारी ऋणाची परतफेड ^१
२०१८-१९	५०,६७८	२५,६८६	६५,२३९	३५,०४९	२८,६४५
२०१९-२०	८२,७१९	५६,२१७	७८,३६१	३६,४१६	३९,९७६
२०२०-२१	१,२३,७५४	१,०३,५२०	९१,११५	२९,६८७	५९,०८७
२०२१-२२ (सुअं)	१,३४,५२१	८७,७१८	१,०३,७८१	५७,७६१	४३,०९१
२०२२-२३ (अअं)	१,४५,१५०	१,२२,४६८	१,२०,६२७	६५,२१०	५३,००३

आधार: वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

\$ आकस्मिकता निर्धोकडील विनियोजन समाविष्ट

तुटीचे कल

५.९ राज्याने एकत्रित वित्तीय सुधारणेसंदर्भातील महाराष्ट्र राजकोषीय उत्तरदायित्व व अर्थसंकल्पीय व्यवस्थापन नियम, २००६ यांचे पालन केल्याने राजकोषीय तुटीचे स्थूल राज्य उत्पन्नाशी प्रमाण सन २०२२-२३ मध्ये राज्याकरिता निश्चित करण्यात आलेल्या मर्यादेत आहे. राजकोषीय तूट आणि कर्जाकरिता पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यासाठी निश्चित केलेल्या मर्यादा तक्ता ५.१५ मध्ये देण्यात आल्या आहेत. निवडक राज्यांकरिता राजकोषीय तुटीची स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी तक्ता ५.१६ मध्ये देण्यात आली आहे.

ऋणस्थिती

५.१० ऋणभारामध्ये राज्याच्या परतावा न केलेली संचित कर्जे व इतर दायित्वे यांचा समावेश होतो. सन २०२२-२३ (अअं) मध्ये राज्याचा ऋणभार ₹ ६,४९,६९९ कोटी अपेक्षित असून त्याचे स्थूल राज्य उत्पन्नाशी प्रमाण 'महाराष्ट्र राज्याचे मध्यम मुदतीचे राजकोषीय धोरण, राजकोषीय धोरणाच्या व्युत्पन्नानेचे विवरणपत्र आणि प्रकटीकरणे २०२२-२३' नुसार राज्यासाठी निश्चित करण्यात आलेल्या मर्यादेत (स्थूल राज्य उत्पन्नाच्या २५.० टक्के) आहे. ऋणभार व व्याज प्रदाने तक्ता ५.१७ मध्ये दिली आहेत.

तक्ता ५.१५ राजकोषीय तूट आणि कर्जाकरिता पंधराव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार राज्यासाठी निश्चित केलेल्या मर्यादा

(टक्के)

वर्ष	राजकोषीय तुटीचे स्थूल राज्य उत्पन्नाशी प्रमाण	ऋणभाराचे स्थूल राज्य उत्पन्नाशी प्रमाण
२०२०-२१	४.५	२५.७
२०२१-२२	४.०	२६.०
२०२२-२३	३.५	२७.५
२०२३-२४	३.०	२८.१
२०२४-२५	३.०	२८.५
२०२५-२६	३.०	२८.५

आधार: १५ व्या वित्त आयोगाचा सन २०२१-२६ करिताचा अहवाल, केंद्र शासन

तक्ता ५.१६ निवडक राज्यांकरिता राजकोषीय तुटीची स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी

राज्य	२०२०-२१	२०२१-२२ (सुअं)	२०२२-२३ (अअं)
आंध्र प्रदेश	५.४	३.२	३.६
गुजरात	२.५	१.५	१.७
कर्नाटक	३.९	२.४	२.७
केरळ	५.१	५.१	३.९
मध्य प्रदेश	५.१	३.७	४.०
महाराष्ट्र[#]	२.७	२.९	२.५
राजस्थान	५.९	५.२	४.४
तामिळनाडू	५.२	४.४	४.१
तेलंगणा	५.१	३.९	४.०
उत्तर प्रदेश	३.३	४.०	३.७
अखिल भारत	४.१	३.७	३.४

आधार: भारतीय रिझर्व बँक

स्थूल राज्य उत्पन्नाच्या सुधारित अंदाजानुसार

५.१०.१ सन २०२२-२३ (अं) नुसार राज्याच्या ऋणभारात खुल्या बाजारातील कर्जे व राष्ट्रीय अल्प बचत निधीचा ८०.२ टक्के हिस्सा आहे. राज्याचे एकूण देशांतर्गत ऋण सन २०२२-२३ (अं) मध्ये ₹ ५,२४,६४६ कोटी (ऋणभाराच्या ८०.८ टक्के) अपेक्षित असून, त्यापैकी खुल्या बाजारातील कर्जे ₹ ४,५७,३१६ कोटी अपेक्षित आहेत.

वार्षिक कार्यक्रम २०२२-२३

५.११ वार्षिक कार्यक्रम २०२२-२३ करिता एकूण ₹ १,५०,००० कोटी निधी प्रस्तावित असून सन २०२१-२२ करिता ₹ १,३०,००० कोटी निधी प्रस्तावित होता. वार्षिक कार्यक्रम २०२२-२३ मध्ये जिल्हा योजनांचा हिस्सा ₹ १८,१७५ कोटी असून तत्सम निधी सन २०२१-२२ मध्ये ₹ १५,६२२ कोटी प्रस्तावित होता. सन २०२१-२२ करिताच्या एकूण अपेक्षित खर्चात सामाजिक व सामूहिक सेवा क्षेत्राचा सर्वाधिक हिस्सा (३८.८ टक्के) असून त्याखालोखाल परिवहन क्षेत्राचा हिस्सा (१६.८ टक्के) आहे. क्षेत्रनिहाय वार्षिक कार्यक्रमावरील खर्च तक्ता ५.१८ मध्ये दिला आहे.

तक्ता ५.१७ ऋणभार व व्याज प्रदाने

वर्ष	ऋणभार		व्याज प्रदाने (₹ कोटी)
	रक्कम (₹ कोटी)	स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी	
२०१८-१९	४,०७,१५२	१६.१	३४,०२१
२०१९-२०	४,५१,११७	१७.०	३३,५६१
२०२०-२१	५,१९,०८६	१९.८	३६,९७०
२०२१-२२ (सुअं)	५,७२,३७९	१८.४	४१,२८७
२०२२-२३ (अं)	६,४९,६९९	१८.४	४६,७६३

आधार: वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

तक्ता ५.१८ क्षेत्रनिहाय वार्षिक कार्यक्रमावरील खर्च

(₹ कोटी)

क्षेत्र	२०२०-२१		२०२१-२२		२०२२-२३	
	झालेला खर्च	हिस्सा टक्के	अपेक्षित खर्च	हिस्सा टक्के	प्रस्तावित निधी	हिस्सा टक्के
कृषि व संलग्न कार्ये	१३,४८१	१७.८	११,११४	७.७	११,४७९	७.७
ग्रामविकास	३,२९५	४.४	६,१३६	४.२	६,६३८	४.४
विशेष क्षेत्र विकास	११५	०.२	३७५	०.३	३२५	०.२
पाटबंधारे आणि पूरनियंत्रण	५,५५२	७.३	१४,८९६	१०.३	१५,६७२	१०.४
ऊर्जा	९,४३०	१२.५	१८,१५३	१२.६	११,४८६	७.७
उद्योग व खनिजे	३१२	०.४	८८७	०.६	१,७४४	१.२
परिवहन	१२,३८६	१६.४	२४,२६६	१६.८	२८,२९५	१८.९
दळणवळण	०	०.०	१	०.०	०	०.०
विज्ञान, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	४६	०.१	१९४	०.१	३८७	०.२
सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	५६०	०.७	१,९१४	१.३	२,५९५	१.७
सामाजिक व सामूहिक सेवा	२४,९६२	३३.०	५६,०३९	३८.८	५७,४४६	३८.३
सर्वसाधारण सेवा	२,७४१	३.६	६,१९४	४.३	१०,३८८	६.९
इतर कार्यक्रम	२,६८६	३.६	४,३३३	३.०	३,५४५	२.४
एकूण	७५,५६६	१००.०	१,४४,५०२	१००.०	१,५०,०००	१००.०

आधार: नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन

राज्याने दिलेल्या हमी

५.१२ राज्याच्या अदत्त हमीची सन २०२०-२१ अखेरची रक्कम ₹ ४१,५७९ कोटी (एकूण महसुली जमेच्या १५.४ टक्के) आहे. नगर विकास विभागाच्या अदत्त हमी सर्वाधिक (४५.७ टक्के) असून त्या खालोखाल सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या (३१.३ टक्के) आहेत. सन २०२०-२१ मध्ये राज्य शासनाने दिलेल्या हमी तक्ता ५.१९ मध्ये दिल्या आहेत.

तक्ता ५.१९ सन २०२०-२१ मध्ये राज्य शासनाने दिलेल्या हमी

(₹ कोटी)

विभागाचे नाव	वर्षाच्या प्रारंभीची अदत्त हमीची रक्कम	अतिरिक्त हमी		वर्षात वगळलेल्या रकमा (मागणी केलेल्या रकमां व्यतिरिक्त)	वर्षात आवाहनीत व दिलेल्या रकमा	वर्षाअखेरीस अदत्त असलेल्या रकमा
		वर्षभरात	ठोक हमी देण्यात आल्यामुळे वर्षामध्ये प्राप्त झालेल्या कर्जाच्या रकमा व सुधारित व्याज दरामुळे बदललेल्या रकमा			
	(अ)	(ब)	(क)	(ड)	(ई)	(अ)+(ब)+(क) - (ड)-(ई)
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य	४०८.१३	०.००	१३.२०	२०.५५	०.००	४००.७८
इतर मागास बहुजन कल्याण	११४.३३	०.००	१.०४	९०.७१	०.००	२४.६६
नगरविकास	१९,०१६.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९,०१६.००
उद्योग, ऊर्जा व कामगार (ऊर्जा)	२,८००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२,८००.००
सार्वजनिक बांधकाम	१३,३७९.६५	०.००	३४७.३२	७२६.९७	०.००	१३,०००.००
आदिवासी विकास	५०.१८	०.००	०.३४	३८.५१	०.००	१२.०१
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग	४,८४७.२५	३,०१६.३०	४५०.६८	२,५३९.०५	०.००	५,७७५.१८
पाणी पुरवठा व स्वच्छता	४७९.७८	०.००	०.००	९.९८	०.००	४६९.८०
अल्पसंख्यांक विकास	३०.९२	०.००	०.००	२.२४	०.००	२८.६८
जलसंपदा	५२.८३	०.००	०.००	०.००	०.००	५२.८३
एकूण	४१,१७९.०७	३,०१६.३०	८१२.५८	३,४२८.०१	०.००	४१,५७९.९४

आधार : वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

पाचवा राज्य वित्त आयोग

५.१३ स्थानिक स्वराज्य संस्थांची आर्थिक स्थिती सुधारण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजनांबाबत शिफारशी करण्याच्या प्रमुख उद्देशाने पाचव्या राज्य वित्त आयोगाची स्थापना करण्यात आली. राज्य वित्त आयोगाचा संदर्भ कालावधी दि.१६ डिसेंबर, २०२० ते मार्च, २०२५ असा आहे. राज्य वित्त आयोगाने स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या अर्थव्यवस्थेचे मूल्यांकन, आर्थिक आणि प्रशासकीय उपाययोजना, उत्पन्न वाढीसाठीचे अतिरिक्त स्रोत, लेखा आणि लेखापरीक्षण या संदर्भात शिफारशी केल्या. राज्य शासनाने स्विकारलेल्या आयोगाच्या काही शिफारशी पुढीलप्रमाणे :

- शासनाने पंचायत राज संस्थांच्या वतीने या आधीच वसूल केलेल्या व अद्यापही वितरित न केलेल्या ₹ ५०९ कोटींचा मुद्रांक शुल्क रकमेचा अनुशेष (ऑक्टोबर, २०१८ पर्यंतचा) तातडीने भरून काढण्याची आवश्यकता
- पाच हजार पेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या गावांमध्ये स्व-उत्पन्नाच्या कमीत कमी दोन टक्के रक्कम आणि पाच हजार पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या गावांमध्ये पाच टक्के रक्कम दरसाल देखभालीसाठी राखीव ठेवली जावी अशाप्रकारच्या नियमांच्या स्वरूपात शासनाने जिल्हा ग्रामीण देखभाल व दुरुस्ती निधीसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करावी
- ग्राम विकास विभागाने जमीन महसूल उपकराबाबतच्या अस्तित्वात असलेल्या सर्व मार्गदर्शक सूचना अधिक्रमित करून सर्वसमावेशक मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करणे
- महाराष्ट्र ग्राम पंचायत कर आणि शुल्क नियम, १९६० अंतर्गत निश्चित करण्यात आलेल्या सध्याच्या किमान आणि कमाल कर दरांत सुधारणा करणे
- राज्य शासनाच्या वतीने शिक्षण आणि रोजगार हमी उपकर गोळा करण्यापोटी नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना देण्यात येत असलेल्या सध्याच्या सवलतीच्या दरात वाढ करणे.

* * * * *

परिशिष्ट ५.१
दृष्टिक्षेपात अर्थसंकल्प

(₹ कोटी)

बाब (१)	२०१६-१७ (२)	२०१७-१८ (३)	२०१८-१९ (४)	२०१९-२० (५)	२०२०-२१ (६)	२०२१-२२ [#] (७)	२०२२-२३ ^{##} (८)
१. महसुली जमा (अ + ब)	२,०४,६९३	२,४३,६५४	२,७८,९९६	२,८३,१९०	२,६९,४६८	३,६२,१३३	४,०३,४२७
अ) कर महसूल	१,७०,३३१	२,०५,१५१	२,२९,४९१	२,२५,१६८	२,००,७५९	२,७५,४९८	३,०८,११३
ब) करेतर महसूल	३४,३६२	३८,५०३	४९,५०६	५८,०२२	६८,७०९	८६,६३४	९५,३१४
२. महसुली खर्च त्यापैकी	२,१३,२२९	२,४१,५७१	२,६७,०२२	३,००,३०५	३,१०,६१०	३,९२,८५७	४,२७,७८०
अ) व्याज प्रदाने	२८,५३२	३३,०१८	३४,०२१	३३,५६१	३६,९७०	४१,२८७	४६,७६३
ब) प्रशासकीय सेवा	१८,५४४	१८,९२२	२०,७६०	२६,८३१	२५,७०५	३२,९२४	४१,६८१
क) निवृत्ती वेतन आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	१६,९९९	१८,७१६	२०,८४१	२७,९७०	३२,५५०	३८,३२३	४५,८४२
३. महसुली तूट (२ - १)	८,५३६	(-) २,०८२	(-) ११,९७५	१७,११६	४१,१४२	३०,७२५	२४,३५३
४. भांडवली जमा	५२,३००	४२,४५८	५०,६७८	८२,७१९	१,२३,७५४	१,९४,५२१	१,४५,१५०
४.१) निव्वळ भांडवली जमा त्यापैकी	४०,४१३	२५,०८२	२५,५६२	५८,०९४	६६,१६८	९१,४३०	९२,१४७
अ) कर्जाची वसुली	१,७४६	१,७७८	१,६०४	१,६१५	१,६१२	२,३३२	२,३७९
ब) इतर भांडवली जमा	०	०	०	०	०	०	०
क) कर्जे व इतर दायित्वे	३८,६६७	२३,३०४	२३,९५७	५६,४७९	६४,५५५	८९,०९८	८९,७६८
५. भांडवली खर्च	४३,६९३	४५,१९८	६५,२३९	७८,३६१	९१,११५	१,०३,७८१	१,२०,६२७
६. एकूण जमा (१ + ४)	२,५६,९९३	२,८६,१११	३,२९,६७४	३,६५,९०९	३,९३,२२२	४,९६,६५४	५,४८,५७८
७. एकूण खर्च (२ + ५)	२,५६,९२२	२,८६,७६९	३,३२,२६०	३,७८,६६७	४,०१,७२५	४,९६,६३८	५,४८,४०८
८. आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन	०	०	३,५२८	१५,३५०	१,५००	०	०
९. अर्थसंकल्पीय तूट (७ - ६ - ८)	(-) ७१	६५७	(-) ९४२	(-) २,५९३	७,००३	(-) १६	(-) १७०
१०. राजकोषीय तूट (९ + ४ क)	३८,५९६	२३,९६१	२३,०१५	५३,८८६	७१,५५८	८९,०८२	८९,५९८
११. प्राथमिक तूट (१०-२ (अ))	१०,०६४	(-) ९,०५७	(-) ११,००६	२०,३२५	३४,५८८	४७,७९५	४२,८३५
१२. ऋणभार	३,६४,८१९	४,०२,४०२	४,०७,१५२	४,५१,११७	५,१९,०८६	५,७२,३७९	६,४९,६९९

स्थूल राज्य उत्पन्नाशी टक्केवारी (पायाभूत वर्ष २०११-१२)

१. महसुली जमा	९.३	१०.४	११.०	१०.७	१०.३	११.७	११.४
अ) कर महसूल	७.७	८.७	९.१	८.५	७.६	८.९	८.७
ब) करेतर महसूल	१.६	१.६	२.०	२.२	२.६	२.८	२.७
२. महसुली खर्च त्यापैकी	९.७	१०.३	१०.६	११.३	११.८	१२.६	१२.१
अ) व्याज प्रदाने	१.३	१.४	१.३	१.३	१.४	१.३	१.३
ब) प्रशासकीय सेवा	०.८	०.८	०.८	१.०	१.०	१.१	१.२
क) निवृत्ती वेतन आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	०.८	०.८	०.८	१.१	१.२	१.२	१.३
३. महसुली तूट	०.४	(-) ०.१	(-) ०.५	०.६	१.६	१.०	०.७
४. भांडवली जमा	२.४	१.८	२.०	३.१	४.७	४.३	४.१
४.१) निव्वळ भांडवली जमा त्यापैकी	१.८	१.१	१.०	२.२	२.५	२.९	२.६
अ) कर्जाची वसुली	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१
ब) इतर भांडवली जमा	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
क) कर्जे व इतर दायित्वे	१.८	१.०	०.९	२.१	२.५	२.९	२.५
५. भांडवली खर्च	२.०	१.९	२.६	२.९	३.५	३.३	३.४
६. एकूण जमा	११.७	१२.२	१३.०	१३.८	१५.०	१६.०	१५.६
७. एकूण खर्च	११.७	१२.२	१३.१	१४.२	१५.३	१६.०	१५.५
८. आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन	०.०	०.०	०.१	०.६	०.१	०.०	०.०
९. अर्थसंकल्पीय तूट	०.०	०.०	०.०	(-) ०.१	०.३	०.०	०.०
१०. राजकोषीय तूट	१.८	१.०	०.९	२.०	२.७	२.९	२.५
११. प्राथमिक तूट	०.५	(-) ०.४	(-) ०.४	०.८	१.३	१.५	१.२
१२. ऋणभार	१६.६	१७.१	१६.१	१७.०	१९.८	१८.४	१८.४

टोप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने काही ठिकाणी बेरजा जुळतीलच असे नाही.

सुधारित अंदाज

अर्थसंकल्पीय अंदाज

आधार - वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट ५.२

महसुली व भांडवली लेख्यांवरील जमेचा तपशील

(₹ कोटी)

बाब (१)	२०१६-१७ (२)	२०१७-१८ (३)	२०१८-१९ (४)	२०१९-२० (५)	२०२०-२१ (६)	२०२१-२२ [#] (७)	२०२२-२३ ^{##} (८)
(अ) एकूण महसुली जमा (१ + २ + ३ + ४)	२,०४,६९३	२,४३,६५४	२,७८,९९६	२,८३,९९०	२,६९,४६८	३,६२,९३३	४,०३,४२७
(१) राज्याचा स्वतःचा कर महसूल (१ ते ११)	१,३६,६९६	१,६७,९४८	१,८७,५३८	१,८८,९७१	१,६४,२८०	२,२७,२३७	२,५६,५२६
(१) राज्य वस्तू व सेवा कर	--	५०,०६३	८२,३५२	८२,६०२	६९,९४९	१,०७,८०७	१,१९,९००
(२) विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	८१,१७४	५४,८९४	३५,७२५	३७,७८६	३३,१६०	४५,०००	५०,२००
(३) मुद्रांक व नोंदणी शुल्क	२१,०२२	२६,४४२	२८,५४५	२८,७०७	२५,४२८	२९,५००	३२,०००
(४) राज्य उत्पादन शुल्क	१२,२८८	१३,४५०	१५,३२१	१५,४२८	१५,०८९	१८,०००	२२,०००
(५) विजेवरील कर व शुल्क	६,६७०	७,३४५	१०,०८५	९,६१९	८,३५४	१०,४०४	११,४४४
(६) वाहनांवरील कर	६,७४१	८,६६५	८,६३३	८,४६७	६,६५५	९,१५०	१०,५००
(७) जमीन महसूल	१,७९९	२,३१०	२,०८८	२,१५५	२,०६३	२,२००	४,०००
(८) उत्पन्न व खर्च यावरील इतर कर	२,३१२	२,२०५	२,५८३	२,५०२	२,४७४	२,५००	३,०५०
(९) माल व प्रवासी कर	१,८७७	९८४	८३७	७७३	१३	१,६००	१,७६०
(१०) विक्रेय वस्तू व सेवा यावरील इतर कर व शुल्क	२,७४३	१,५९०	१,३८९	९३२	१,०९५	१,०७६	१,६७१
(११) कृषि उत्पन्नावरील कर	०	नगण्य	नगण्य	०	२	०	०
(२) करेतर महसूल (१ + २)	१२,७०९	१६,६८०	१५,८४४	१४,२९७	१५,९७५	१७,३०७	२७,१२८
(१) व्याजाच्या जमा रकमा	३,२५९	४,१६३	४,१९१	३,२७१	२,२८६	१,४५७	२,८४३
(२) इतर करेतर महसूल	९,४५०	१२,५१७	११,६५२	११,०२६	१३,६८९	१५,८५०	२४,२८५
(३) केंद्रीय करांतील हिस्सा (१ ते ८)	३३,७१५	३७,२०३	४१,९५३	३६,१९७	३६,४७९	४८,२६१	५१,५८८
(१) निगम कर	१०,७९०	११,३८८	१४,६२२	१२,३५०	१०,९८०	१४,६०५	१६,१०८
(२) केंद्रीय वस्तू व सेवा कर	--	५२२	१०,३७८	१०,२७८	१०,८९४	१५,३२२	१६,९३९
(३) निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	७,४९९	९,६१६	१०,७६८	९,६७७	११,२५२	१४,०६६	१५,५५७
(४) जकात	४,६४२	३,७५३	२,९८०	२,२९६	१,९७०	२,३२५	२,२३७
(५) केंद्रीय उत्पादन शुल्क	५,३००	३,९२३	१,९८१	१,५९६	१,२३१	६७७	६९७
(६) सेवा कर	५,४५९	४,२४७	३९०	०	१५२	२६	५२
(७) संपत्ती कर	२५	नगण्य	५	१	०	१,२४१	(-) १
(८) एकात्मिक वस्तू व सेवा कर	--	३,७५४	८२८	०	०	०	०
(४) केंद्र शासनाकडून सहायक अनुदाने	२१,६५३	२१,८२३	३३,६६२	४३,७२५	५२,७३३	६९,३२७	६८,१८६
(ब) एकूण भांडवली जमा (१ + २ + ३ + ४)	५२,३००	४२,४५८	५०,६७८	८२,७९९	१,२३,७५४	१,३४,५२१	१,४५,९५०
(१) सरकारी ऋण लेख्यांकडून जमा (अ+ब)	४८,३३६	४९,६७०	२६,०२५	५७,१५३	१,१८,५१६	१,०४,३४५	१,२७,९३८
(अ) राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	४७,७१०	४९,५०२	२५,६८६	५६,२१७	१,०३,५२०	८७,७१८	१,२२,४६८
(ब) केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	६२७	१६८	३३९	९३७	१४,९९६	१६,६२७	५,४७०
(२) राज्य शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (वसुली)	१,७४६	१,७७८	१,६०४	१,६१५	१,६१२	२,३३२	२,३७९
(३) इतर भांडवली जमा (निव्वळ) †	०	०	०	(-) ९,०००	९,०००	०	०
(४) लोक लेखा (निव्वळ) (अ + ब + क + ड)	२,२१८	(-) ८,९९०	२३,०४९	३२,९५१	(-) ५,३७४	२७,८४४	१४,८३३
(अ) अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इ. (निव्वळ)	१,१२४	५४७	४९२	१,७६७	७४०	२,०६५	२,०२७
(ब) राखीव निधी (निव्वळ) (१ + २)	१०२	(-) १९४	(-) १,३५६	३,६१९	६०१	(-) ७९४	(-) ५७७
(१) व्याजी	३०२	४५	(-) २८२	३,७८२	६५८	(-) ५४४	(-) १४७
(२) बिनव्याजी	(-) २००	(-) २३९	(-) १,०७४	(-) १६३	(-) ५७	(-) २५१	(-) ४३०
(क) नागरी ठेवी (निव्वळ) (१ + २)	६,८४०	३,९३०	४,३२३	५,२०४	६,००६	(-) ७,९३४	२,३२३
(१) व्याजी	३,२४०	४,७१७	३,६३१	५,८८७	५,६७४	(-) ९,४८३	५२४
(२) बिनव्याजी	३,६००	(-) ७८७	६९२	(-) ६८३	३३२	१,५४९	१,७९९
(ड) इतर	(-) ५,८४९	(-) १३,२७२	१९,५९०	२२,३६२	(-) १२,७२१	३४,५०७	११,०६०
एकूण जमा (अ + ब)	२,५६,९९३	२,८६,१११	३,२९,६७४	३,६५,९०९	३,९३,२२२	४,९६,६५४	५,४८,५७८

टोप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने काही ठिकाणी बेरजा जुळतीलच असे नाही.

सुधारित अंदाज

अर्थसंकल्पीय अंदाज

‡ यात आंतरराज्यीय तडजोड (निव्वळ), आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ) आणि आकस्मिकता निधी (निव्वळ) यांचा समावेश आहे.

आधार - वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट ५.३

महसुली व भांडवली लेख्यावरील विकास व विकासेतर खर्चाचा तपशील

(₹ कोटी)

बाब (१)	२०१६-१७ (२)	२०१७-१८ (३)	२०१८-१९ (४)	२०१९-२० (५)	२०२०-२१ (६)	२०२१-२२# (७)	२०२२-२३## (८)
(अ) महसुली खर्च (१ + २)	२,१३,२२९	२,४१,५७१	२,६७,०२२	३,००,३०५	३,१०,६१०	३,९२,८५७	४,२७,७८०
(१) विकास खर्च (अ + ब + क)	१,४१,६१९	१,६३,०३६	१,८२,२५७	२,००,२५५	२,०६,७५६	२,६६,५०१	२,८३,५३३
(अ) सामाजिक सेवा (१ ते ८)	९०,२८२	९३,०५४	१,०९,३९१	१,२२,९४७	१,२२,०२३	१,६७,५९३	१,८२,८२४
(१) शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती	४५,३५८	४८,४७६	५०,९२२	६२,३५७	६२,२०९	७१,३३२	७९,९१३
(२) आरोग्य व कुटुंब कल्याण	१०,१२१	११,६०५	११,९६९	१३,५७६	१६,१०२	२२,७३४	१९,९२१
(३) पाणीपुरवठा व स्वच्छता, गृहनिर्माण आणि नगरविकास	१४,८६८	१२,२१४	१४,३७८	१२,२०५	१२,८९९	२७,७८३	४२,०७०
(४) माहिती व प्रसारण	९४	७२	१४२	१३०	८६	२३६	३५३
(५) अ.जा., अ.ज. व इ.मा.व. यांचे कल्याण	९,१८७	१२,४३९	१४,२३४	१३,६५५	१०,७३९	२०,१९२	२१,५१८
(६) कामगार व कामगार कल्याण	८४५	८३४	८८३	९१४	१,०७६	१,७८२	२,२७२
(७) समाज कल्याण व पोषण	९,७०७	७,२९१	१६,७२४	१९,९९७	१८,८६१	२३,३१०	१६,४६३
(८) इतर	१०२	१२३	१४०	११४	५२	२२५	३१४
(ब) आर्थिक सेवा (१ ते ९)	४३,८४३	५४,१८९	५२,७५९	५६,०४३	६४,३३६	७२,८७९	७२,५२२
(१) कृषि व संलग्न सेवा	१३,२४५	२६,१३०	२०,०२०	२०,६६६	३१,८८८	२१,४३१	२१,८४०
(२) ग्राम विकास	७,०१८	६,५८९	६,९९७	८,२४०	९,८४७	१७,३५६	१७,०२९
(३) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम	(-) १	१	१	१	१	१	१
(४) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	२,५४४	२,१५९	१,८९८	२,१७०	२,०४३	२,४७५	२,७४७
(५) ऊर्जा	९,६११	८,९४६	११,१३५	११,२२१	९,८६५	१२,३२२	९,११५
(६) उद्योग व खनिजे	३,१०२	२,४३९	३,५८०	३,६७३	२,६९७	५,९६४	४,४२१
(७) वाहतूक आणि दळणवळण	६,१०६	५,४६१	६,३३८	७,१८५	५,१६०	९,३५९	११,४९९
(८) विज्ञान, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	२३७	२२५	२९७	१८६	२१५	५४५	९८२
(९) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	१,९८०	२,२४१	२,४१४	२,७०२	२,६२१	३,४२५	४,८८८
(क) स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि पंचायत राज संस्था यांना सहायक अनुदाने व अंशदाने	७,४९५	१५,७९३	२०,१०७	२१,२६४	२०,३९६	२६,०२९	२८,१८७
(२) विकासेतर खर्च (अ + ब)	७१,६०९	७८,५३५	८४,७६५	१,००,०५०	१,०३,८५४	१,२६,३५६	१,४४,२४७
(अ) सर्वसाधारण सेवा (१ ते ५)	४०,४७८	४२,४१६	४६,९४३	६२,४९०	६५,८८४	८०,०६९	९५,९८४
(१) राज्याची अंगे	१,८६५	१,९९४	२,२७२	४,३२२	३,३६०	३,६८८	४,२४७
(२) आर्थिक सेवा	३,०७०	२,७८४	३,०७०	३,३६७	४,२७०	५,१३३	४,२१४
(३) प्रशासकीय सेवा	१८,५४४	१८,९२२	२०,७६०	२६,८३१	२५,७०५	३२,९२४	४१,६८१
(४) निवृत्ती वेतन आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	१६,९९९	१८,७१६	२०,८४१	२७,९७०	३२,५५०	३८,३२३	४५,८४२
(५) राखीव निधीकडे हस्तांतरण	०	०	०	०	०	०	०
(ब) व्याज प्रदाने व ऋण सेवा	३१,१३२	३६,११८	३७,८२१	३७,५६१	३७,९७०	४६,२८७	४८,२६३
(ब) भांडवली खर्च (१ + २)	४३,६९३	४५,१९८	६५,२३९	७८,३६१	९१,११५	१,०३,७८१	१,२०,६२७
(१) विकास खर्च (अ + ब)	३१,८०६	२७,८२१	३६,५९४	३८,३८५	३२,०२९	६०,६९०	६७,६२४
(अ) महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्च	२५,५२९	२६,८४२	३५,०४९	३६,४१६	२९,६८७	५७,७६१	६५,२१०
(ब) राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	६,२७७	९७९	१,५४५	१,९७०	२,३४२	२,९२८	२,४१४
(२) विकासेतर खर्च (अ + ब + क)	११,८८७	१७,३७६	२८,६४५	३९,९७६	५९,०८७	४३,०९१	५३,००३
(अ) राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	१०,९१७	१६,४२८	२४,१९०	२३,६०७	५६,६१६	४१,८७६	५१,७००
(ब) केंद्र शासनाकडून घेतलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	९७०	९४९	९२६	१,०१९	९७१	१,२१५	१,३०३
(क) आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन	०	०	३,५२८	१५,३५०	१,५००	०	०
एकूण खर्च (अ + ब)	२,५६,९२२	२,८६,७६९	३,३२,२६०	३,७८,६६७	४,०१,७२५	४,९६,६३८	५,४८,४०८

टीप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने काही ठिकाणी बेरजा जुळतीलच असे नाही.

सुधारित अंदाज

अर्थसंकल्पीय अंदाज

आधार - वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट ५.४
वर्षभरातील कर्जे व इतर दायित्वे

(₹ कोटी)

बाब	२०१६-१७	२०१७-१८	२०१८-१९	२०१९-२०	२०२०-२१	२०२१-२२ [#]	२०२२-२३ ^{##}
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
(एक) ऋण प्राप्ती (१ + २ + ३) (व्याजी)	४१,११६	३७,६०२	४,७४९	४३,९६३	६८,००१	५३,२९२	७७,३३९
१) राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण (निव्वळ)	३६,७९२	३३,०७४	१,४९६	३२,६१०	४६,९०४	४५,८४२	७०,७६८
२) केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (निव्वळ)	(-) ३४३	(-) ७८१	(-) ५८७	(-) ८२	१४,०२५	१५,४११	४,१६८
३) व्याजी बंधने (अ + ब + क)	४,६६६	५,३०९	३,८४१	११,४३५	७,०७२	(-) ७,९६१	२,४०४
अ) भविष्य निर्वाह निधी (निव्वळ)	१,१२४	५४७	४९२	१,७६६	७४०	२,०६५	२,०२७
ब) राखीव निधी (निव्वळ)	३०२	४५	(-) २८२	३,७८२	६५८	(-) ५४४	(-) १४७
क) नागरी ठेवी (निव्वळ)	३,२४०	४,७१७	३,६३१	५,८८७	५,६७४	(-) ९,४८३	५२४
(दोन) ऋण प्राप्ती (१ + २) (बिनव्याजी)	(-) २,४४८	(-) १४,२९८	१९,२०८	१२,५१६	(-) ३,४४६	३५,८०६	१२,४२९
१) लोकलेख्यातील निव्वळ जमा [@]	(-) २,४४८	(-) १४,२९८	१९,२०८	२१,५१६	(-) १२,४४६	३५,८०६	१२,४२९
२) इतर भांडवली जमा (निव्वळ) [§]	०	०	०	(-) ९,०००	९,०००	०	०
एकूण कर्जे व इतर दायित्वे (एक + दोन)	३८,६६७	२३,३०४	२३,९५७	५६,४७९	६४,५५५	८९,०९८	८९,७६८

टीप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने काही ठिकाणी बेरजा जुळतीलच असे नाही.

सुधारित अंदाज

अर्थसंकल्पीय अंदाज

@ लोकलेख्यातील निव्वळ जमेमध्ये राखीव निधी, ठेवी, निलंबन व संकीर्ण आणि वित्त प्रेषणे इ. बिनव्याजी बंधने यांचा समावेश आहे.

§ यामध्ये आंतरराज्यीय तडजोड (निव्वळ), आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ) आणि आकस्मिकता निधी (निव्वळ) यांचा समावेश आहे.

आधार - वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट ५.५

शासनाच्या उपभोग्य बाबींवरील अंतिम खर्च व भांडवल निर्मितीवरील खर्च

(₹ कोटी)

विवरण (१)	२०१६-१७ (२)	२०१७-१८ (३)	२०१८-१९ (४)	२०१९-२० (५)	२०२०-२१ (६)	२०२१-२२ [#] (७)	२०२२-२३ ^{##} (८)
अ. उपभोग्य बाबींवरील खर्च							
१ कर्मचाऱ्यांची भरपाई (१.१+१.२)	४०,४४१	४५,६५६	४७,०९५	६३,१५३	६५,९३४	७८,४३१	९४,४२३
१.१ वेतन आणि मजूरी	२४,७५१	२६,७३३	२८,१७५	३७,४२१	३५,९१२	४२,९५५	५१,८४०
१.२ निवृत्तीवेतन	१५,६९०	१८,९२३	१८,९२०	२५,७३२	३०,०२२	३५,४७६	४२,५८३
२ वस्तू आणि सेवांची निव्वळ खरेदी (२.१ + २.२ - २.३)	१५,३८२	१४,३५३	१३,५९०	१८,४१७	१३,५०६	२५,३६४	१७,९२३
२.१ खरेदी	१२,३८७	१०,६६४	१२,३८४	१५,७७७	१७,०५२	२६,७४३	२३,५५१
२.२ देखभाल	५,११२	५,८९६	६,३०६	७,२६४	३,५१५	६,२३०	६,३१३
२.३ विक्री	२,११७	२,२०७	५,०९९	४,६२५	७,०६१	७,६१०	११,९४२
एकूण उपभोग्य बाबींवरील खर्च	५५,८२४	६०,००९	६०,६८५	८१,५७०	७९,४४०	१,०३,७९५	१,१२,३४६
ब. भांडवल निर्मितीवरील खर्च							
१. इमारती	१,९१८	२,०४३	३,२१०	२,६२९	२,७९७	७,८२४	८,८७१
२. रस्ते व पूल	४,९७९	६,११३	९,५१२	११,५६६	९,३९२	१९,२३८	१८,५४०
३. इतर भांडवली खर्च [@]	७,९७५	१०,२३३	१०,२१९	७,१९४	१२,३१२	१७,४७९	२०,५७८
४. दळणवळणाची साधनसामग्री	२५६	१५१	९६	११२	१००	१८२	२४३
५. यंत्रसामग्री आणि साधनसामग्री	१,१०५	९९८	१,१७१	१,३१९	१,००३	२,५०४	२,५९५
६. लागवडीखालील मत्ता [§]	०	४	४	५	६	९	६
७. एकूण नवीन भांडवल निर्मितीवरील खर्च (१ ते ६)	१६,२३४	१९,५४२	२४,२१३	२२,८२५	२५,६०९	४७,२३६	५०,८३५
८. साठ्यातील बदल	४	०	०	०	०	०	०
९. स्थूल भांडवल निर्मिती (७+८)	१६,२३७	१९,५४२	२४,२१३	२२,८२५	२५,६०९	४७,२३६	५०,८३५

टीप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने काही ठिकाणी बेरजा जुळतीलच असे नाही.

सुधारित अंदाज

अर्थसंकल्पीय अंदाज

@ सन २०१९-२० पासून यामध्ये संशोधन व विकास यावरील खर्च समाविष्ट आहे.

§ यामध्ये पशुधन समाविष्ट आहे.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन